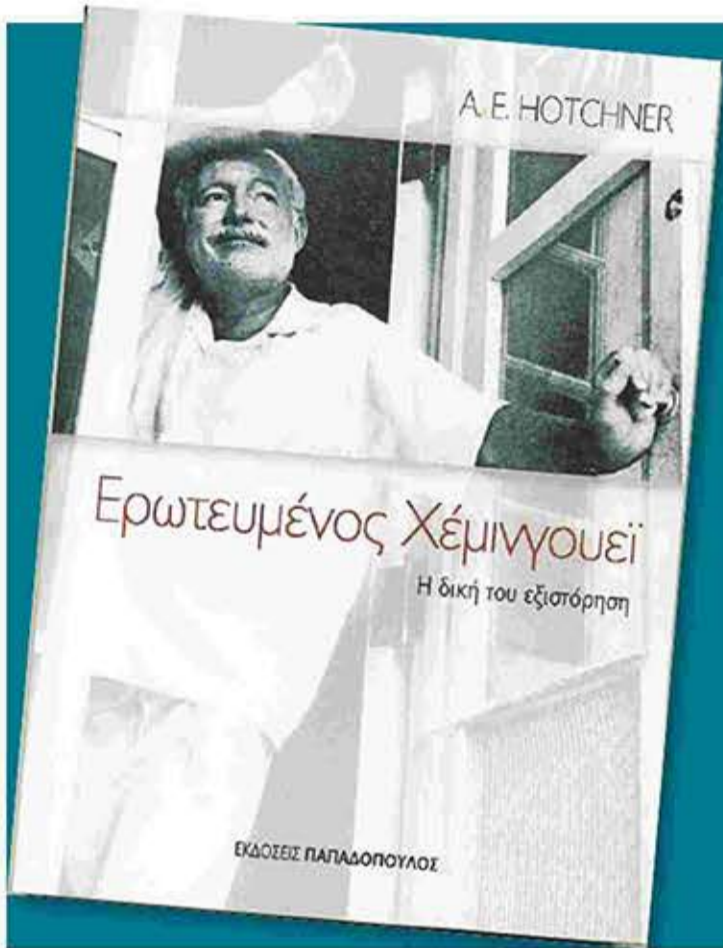

Να ζεις όπως γράφεις Ο άνθρωπος μπορεί να καταστρέφεται, δεν πρέπει όμως ποτέ να νικιέται

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΑΣΙΛΑΚΗ

Μια περιδιάβαση στη λογοτεχνική πινακοθήκη του Ερνεστ Χέμινγουεϊ (1899 - 1961) σε φέρνει αντιμέτωπο με σκληρούς και ζορικούς χαρακτήρες που επιδιώκουν με κάθε τρόπο την υπέρβαση της συμβατικότητας και -κυρίως- την αναζήτηση ενός λόγου ύπαρξης μέσα από καταστάσεις οριακές και επικίνδυνες. Ετσι, οι κάθε λογής επαναστάσεις, οι πόλεμοι, οι ταυρομαχίες, η ορειβασία, το κυνήγι, το αλκοόλ, γίνονται απλώς ένα μέσον για την αμφίρροπη αναμέτρηση του ήρωα με τον θάνατο. Και, βέβαια, ο Χέμινγουεϊ χρησιμοποιεί τον θάνατο ως την ακραία εκείνη συνθήκη που προσδίδει νόημα στη ζωή: Την προσπάθεια, δηλαδή, να τον δεις μπροστά σου και να τον αποφύγεις, να τον προκαλέσεις και να αναμετρηθείς μαζί του και -έστω πρόσκαιρα- να τον νικήσεις. Το ζητούμενο, ακολούθως, δεν είναι η απλή επιβίωση, αλλά η αναζήτηση της αξιοπρέπειας μέσα από έναν διαρκή και επίπονο αγώνα. Με άλλα λόγια, στα έργα του Αμερικανού συγγραφέα η ζωή αποκτά σημασία μόνο εφόσον «ζεις ηρωικά», αλλά και όταν δίνεις με όλες σου τις δυνάμεις σε ό,τι κάνεις. Πάνω απ' όλα όμως, ένας ηρωικός θάνατος μπορεί τελικά να εξευγενίσει μία ζωή που -κατά τα άλλα- υπήρξε συμβατική και κοινότοπη. Το πρόβλημα, ωστόσο, για τον ίδιο τον συγγραφέα του «Αντρες χωρίς γυναίκες» είναι ότι υπέφερε από την ανάγκη να είναι ίσος με τους αρσενικούς χαρακτήρες του. Σταδιακά, η ανταγωνιστική σχέση που ανέπτυξε με τις ικανότητες των χαρακτήρων του, επέφερε την πιο ουσιαστική αλλαγή στη ζωή του: Δεν τον ενδιέφερε πια να γράφει όπως ζει, αλλά να ζει όπως γράφει. Αυτή υπήρξε και η αρχή του τέλους του, της ασφυκτικής και αδιέξοδης πορείας που τον οδήγησε στην αυτοκτονία. Προηγουμένως, ηρόλαβε να δοκιμάσει εμπειρίες που δύσκολα συνωθούνται σε μία μόνο ζωή: Πόλεμοι, ταξίδια, γυναίκες, πυγμαχίες, ποτά -όλα σε υπερβολικές δόσεις- από έναν άνθρωπο

το πλέον σημαντικά μυθιστορήματά του, το «Αποχαιρετισμός στα όπλα», βασίζεται στις εμπειρίες του από τέτοιες δημοσιογραφικές αποστολές.

Στην πραγματικότητα, η εσκεμμένα απασής και χωρίς προσωπικά σχόλια αφήγηση του Χέμινγουεϊ, έχει τις καταβολές της στη δημοσιογραφική του θητεία, με τον συγγραφέα να εστιάζει αυστηρά -σχεδόν ασκητικά- στο ουσιαστικό. Αυτή του η ικανότητα φαίνεται καθαρά μέσα από την κλασική πια, νουβέλα «Ο γέρος και η θάλασσα» η οποία εκδόθηκε το 1952 και γνώρισε αμέσως παγκόσμια επιτυχία. Ο Σαντιάγκο είναι ένας φτωχός ψαράς

ο οποίος για 84 ολόκληρες ημέρες δεν έχει κατορθώσει να πιάσει ούτε ψάρι. Ετσι, τα καράματα της 85ης μέρας ξανοίγεται με τη βάρκα του απελπισμένος στον ωκεανό. Και τότε γίνεται το θαύμα: ένα τεράστιο ψάρι πιάνεται στο αγκίστρι του. Ο γέρος

προσπαθεί να το τραβήξει, αλλά αυτό αντιστέκεται. Κατάκοπος και με πληγωμένα χέρια ο Σαντιάγκο παλεύει με θάρρος δύο μερώνυχτα με το ψάρι που παρασέρνει τη βάρκα όλο και μακρύτερα από τις ακτές. Είναι μια πάλη ζωής και θανάτου. Τελικά το ψάρι έπειτα από τρεις μέρες μάχης μέχρι εσχάτων θα ηττηθεί. Αλλά είναι πολύ μεγάλο και ο γέρος δεν μπορεί να το ανεβάσει μέσα στη βάρκα. Το δένει στο πλάι της και παίρνει τον δρόμο του γυρισμού. Η θάλασσα, όμως, του επιφυλάσσει μία ακόμα χειρότερη δοκιμασία. Πρόκειται για ένα από τα σπουδαιότερα κείμενα όλων των εποχών πάνω

στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση, περνώντας παράλληλα ένα ηχηρό μήνυμα: Ο άνθρωπος μπορεί να καταστρέφεται, δεν πρέπει όμως ποτέ να νικιέται. Αυτή η στάση ζωής που θαύμαζε ο Χέμινγουεϊ έμελλε να του στοιχίσει ανυπολόγιστα - όπως αποδεικνύει η παρούσα έκδοση «Ερωτευμένος Χέμινγουεϊ- Η δική του εξιστόρηση» (εκδ. Παπαδόπουλος) του Α. Ε. Χότνερ.

Τον Ιούνιο του 1961 ο Χότνερ επισκέφθηκε φίλο του στην ψυχιατρική πτέρυγα του νοσοκομείου Σεντ Μέρρι. Αυτή ήταν η τελευταία φορά που θα μιλούσαν: λίγες εβδομάδες αργότερα ο Ερνεστ Χέμινγουεϊ επέστρεψε στο σπίτι του και αυτοκτόνησε.

Η τελευταία τους συζήτηση αποτέλεσε το καταληκτικό κεφάλαιο σε μια ιστορία που ο συγγραφέας του «Για ποιον χτυπάει η καμπάνα» είχε αφηγηθεί σταδιακά μέσα σε μια δεκαετία. Ο Χέμινγουεϊ διηγήθηκε στον Χότνερ τις λεπτομέρειες της εξωσυζυγικής σχέσης που κατέστρεψε τον πρώτο του γάμο: όλη την αλήθεια για τη ρομαντική ζωή στο Παρίσι και για το πώς χωρίζοντας τη Χάντλεϊ, έχασε το «αληθινό μέρος κάθε γυναίκευου χαρακτήρα που θα πρωταγωνιστούσε στα βιβλία του», όπως και τη μεγάλη αγάπη που μάταια θα αναζητούσε ξανά στην υπόλοιπη ζωή του.

Αφηγήθηκε ακόμη γνωστά και κυρίως άγνωστα γεγονότα της ζωής του, ανέκδοτες ιστορίες από τη διαμονή του στο Παρίσι, τις σκέψεις του για τη γραφή και τους φίλους του από τους λογοτεχνικούς κύκλους της εποχής, τη ζωή αμότου έχασε την αληθινή του αγάπη. Ενα βιβλίο-ντοκουμέντο το οποίο πίσω από το σκληρό προσωπείο του Χέμινγουεϊ, αποκαλύπτει έναν άντρα «ανθρώπινο»: ταπεινό, συχνά μετανιωμένο και ενίοτε γεμάτο ενοχές...

Ο Χέμινγουεϊ ΔΙΗΓΗΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΧΟΤΣΝΕΡ ΤΙΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΞΩΣΥΖΥΓΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΠΟΥ ΚΑΤΕΣΤΡΕΨΕ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΤΟΥ ΓΑΜΟ: ΟΛΗ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΡΟΜΑΝΤΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ, χωρίζοντας τη Χάντλεϊ, ΕΧΑΣΕ ΤΟ «ΑΛΗΘΙΝΟ ΜΕΡΟΣ ΚΑΘΕ ΓΥΝΑΙΚΕΥΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΣΕ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ»

που προσπαθούσε μάταια να ισορροπήσει ανάμεσα στην αθωότητα και την επιτήδευση, την εντιμότητα και την υπερηφία.

Σε κάθε περίπτωση, ο Χέμινγουεϊ υπήρξε ο κατ' εξοχήν συγγραφέας που άντλησε από τις προσωπικές του εμπειρίες για να γράψει τα βιβλία του: Ξεκίνησε ως νοσοκόμος-οδηγός ασθενοφόρου στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και συνέχισε ως ανταποκριτής канаδικής εφημερίδας στον ελληνοτουρκικό πόλεμο που ακολούθησε την εκκενρία, ενώ αργότερα με αυτήν την ιδιότητα θα καλύψει τον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο. Μάλιστα, ένα από